

Anita Katić
Lidija Vešligaj
Kristina Dilica
Dalia Mirt

Hrvatska *riječ* 6

Čitanka iz hrvatskoga jezika za šesti razred osnovne škole

KNJIŽEVNOST • STVARALAŠTVO • KULTURA • MEDIJI

1. izdanje

2020.

Nakladnik

ALFA d. d. Zagreb
Nova Ves 23a

Za nakladnika

Miro Petric

Direktorica nakladništva

mr. sc. Daniela Novoselić

Izvršna urednica

Ivana Tolj

Recenzija

prof. dr. sc. Jakov Sabljic
Vlatka Bišćan

Lektura

Vlatka Bišćan
Kristina Ferenčina

Likovno i grafičko oblikovanje

Robert Ferenc

Ilustracije

Ana Kadoić, Maja Tomljanović,
Smiljana Čoh, Tea Jurišić,
Iva Višošević, Ana Kolega,
Damir Facan Grdiša

Fotografija

shutterstock.com

Digitalno izdanje

Alfa d. d.
Mozaik Education Ltd.

Tehnička priprema

Alfa d. d.

Tisak

Denona

Proizvedeno u Republici Hrvatskoj, EU

Udžbenik je uvršten u Katalog odobrenih udžbenika rješenjem Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske:

KLASA: **UP/I-602-09/20-03/00007**, URBROJ: **533-06-20-0002**, od **30. travnja 2020. godine**.

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem **001063457**

OPSEG PAPIRNATOG IZDANJA	MASA PAPIRNATOG IZDANJA	KNJIŽNI FORMAT	CIJENA
288 str.	591 g	265 mm (v) x 210 mm (š)	80,00 kn

Digitalno izdanje dostupno je na digitalnoj platformi *mozaLearn* na internetskoj adresi **www.mozaweb.com/hr** pod identifikacijskim brojem **HR-ALFA-HRV6-1782**.

© **Alfa**

Ova knjiga, ni bilo koji njezin dio, ne smije se umnožavati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Mozaik Education Ltd. zadržava intelektualno vlasništvo i sva autorska prava za komercijalne nazive *mozaBook*, *mozaWeb* i *mozaLearn*, digitalne proizvode, sadržaje i usluge proizvedene neovisno o nakladniku Alfa d. d.

Predgovor

Drage učenice i učenici,

čitanka *Hrvatska riječ 6* nastala je iz ljubavi prema čitanju i knjizi te će nastojati i u vama potaknuti razvoj navike čitanja i kreativnu primjenu hrvatskoga jezika.

Čitanka sadrži sljedeća poglavlja:

Prvo poglavlje ČITAMO I UČIMO ZAJEDNO uvodi vas u učenje i stvaranje u hrvatskome jeziku u 6. razredu poticajima na razne aktivnosti i metode učenja koje će vam pomoći u radu.

U drugome poglavlju DOŽIVLJAVAMO I RAZUMIJEMO BOGATSTVO RIJEČI moći ćete obrazlagati vlastite stavove u vezi s pročitanim tekstom te provjeriti svoje sposobnosti doživljavanja i razumijevanja bogatstva riječi hrvatskoga jezika koje ste do sada stekli.

Treće poglavlje OTKRIVAMO KNJIŽEVNE VRSTE obrazlaže značenje književnoga teksta na temelju vlastitoga čitateljskog iskustva i znanja o književnosti te sadrži tekstove za zajedničko čitanje i tumačenje književnih djela kao i za samostalno i izborno čitanje.

U četvrtome poglavlju MAŠTAMO I STVARAMO RIJEČIMA pronaći ćete prijedloge za stvaralačke radionice u kojima ćete moći obrazlagati vlastiti izbor književnoga teksta uočavajući njegovu svrhu i poruku.

Peto poglavlje ISTRAŽUJEMO I RAZLIKUJEMO MEDIJE I KULTURNE DOGAĐAJE omogućuje da uspoređujete različito predstavljanje istih medijskih sadržaja, objašnjavate značenje popularnokulturnih tekstova s obzirom na vlastite interese i prethodno iskustvo, a tu su i poticaji za posjećivanje kulturnih događaja u fizičkome i virtualnome okružju.

U upoznavanju i primjeni izražajnih mogućnosti hrvatskoga jezika važni su vaša aktivnost, mišljenje, prijedlozi i vaše vlastito jezično stvaranje. U tome će vam pomoći vaši učitelji i učiteljice hrvatskoga jezika i ova čitanka. U njoj ćete naći i mogućnost kako da sami provjerite, prije ocjenjivanja, ono što ste saznali i naučili.

Želimo vam puno uspjeha u istraživanju i učenju hrvatskoga jezika na nov način. Tako dajete svoj doprinos unapređivanju nastave hrvatskoga jezika u našim školama. A to je za vas, i sve koji se brinu o hrvatskom jeziku u školi, velika stvar!

Autorice

Sadržaj

I. ČITAMO I UČIMO ZAJEDNO 7

Poticajne aktivnosti za početak šestoga razreda	8
Porazgovarajmo na trenutak!	11
Mašta je puno važnija od znanja	12
Male tajne uspješnoga učenja	13
Ohrabri se i misli pozitivno	14
Učimo na bolji način	15
Procijeni svoja znanja, vještine i sposobnosti I.	19

II. DOŽIVLJAVAMO I RAZUMIJEMO BOGATSTVO RIJEČI 21

Književni tekstovi

Maja Brajko-Livaković, <i>Ljudi koji se pamte</i>	22
Tin Kolumbić, <i>Zemlja Hrvatska</i>	24
Zoran Pongrašić, <i>Kao tipke na klaviru</i>	26
Ksenija Grozdanić, <i>Moja nova prijateljica</i>	29
Nikola Miličević, <i>Češljugari</i>	32
Petar Preradović, <i>Ljudsko srce</i>	34
Miro Gavran, <i>Moj prvi roman</i>	36
Melita Rundek, <i>Filipov prvi trening</i>	40

Neknjiževni tekstovi

Marija Živković, <i>Boje grada Zagreba</i>	44
Iz života Konstantina Ćirila, <i>Na vodi se ne može pisati</i>	46
Vanja Pleša, <i>Županja – kolijevka tenisa i nogometa</i>	49
Dan ružičastih majica	52
Stipe Božić, <i>Himalaja</i>	54
Dupin – omiljeni morski sisavac	57
Procijeni svoja znanja, vještine i sposobnosti II.	59

III. OTKRIVAMO KNJIŽEVNE VRSTE 61

Zajedničko čitanje

Dragutin Tadijanović, <i>Visoka žuta žita</i>	62
Irska narodna pjesma, <i>Imaj vremena</i>	64
Sunčana Škrinjarić, <i>Kiša</i>	67
Zlatko Krilić, <i>Susreti s jeseni</i>	71
Božidar Prosenjak, <i>Najdraži gol</i>	75
Dobriša Cesarić, <i>Jesen</i>	79
Viktor Vida, <i>Zbogom, kućo bijela</i>	76
Josip Kozarac, <i>Moj djed</i>	83
Isaac Bashevis Singer, <i>Ole i Trufa</i>	87
Martina Baričević, <i>Vukovarsko srce</i>	91
Davina, <i>Moja kišna djevojčica</i>	93
Selma Lagerlöf, <i>Sveta noć</i>	96
Božica Jelušić, <i>Dobrodošlica Božiću</i>	99
Grozdana Olujić, <i>Nebeska rijeka</i>	101
Stjepan Jakševac, <i>Djevojčica pred zrcalom</i>	105
Prema priči Regoč Ivane Brlić-Mažuranić, <i>Kosjenka</i>	107
Andre Agassi, <i>Razgovor s neznancem</i>	110
Mladen Kopjar, <i>Porculanska balerina</i>	113
August Šenoa, <i>Kameni svatovi</i>	117
Maksim Gorki, <i>Vrapčić</i>	119
Vlatko Šarić, <i>Čelična stupica</i>	122
Josip Pupačić, <i>Dolazak proljeća</i>	126
Ivo Kozarčanin, <i>Uskrs</i>	128
Antun Gustav Matoš, <i>Srodnost</i>	130
Prežihov Voranc, <i>Đurđice</i>	132
Usmene lirske narodne pjesme: <i>Zeleni Juraj, O more duboko, S onu stranu Orljavice</i>	136
Drago Gervais, <i>Tri nonice</i>	139
Vlatko Pavletić, <i>Ikavico, naša diko</i>	141
Dragutin Domjanić, <i>Kaj</i>	143
Luko Paljetak, <i>Luka</i>	145
Vesna Parun, <i>Zlato</i>	149

Samostalno čitanje

Ivan Kušan, <i>Marijana postaje špijunka</i>	152
Jean-Jacques Sempé / Rene Goscinny, <i>Kako su Nikica i Bajs zapalili cigaru</i>	156
Tito Bilopavlović, <i>Ah, ta ljubav</i>	158
Ephraim Kishon, <i>Podijeli pa vlada</i>	160
Clive Staples Lewis, <i>Čarobni svijet u ormaru</i>	163
Hrvatska usmena (narodna) pjesma, <i>Radujte se, narodi</i>	166
Julian Tuwim, <i>Zakašnjeli slavu</i>	168
Hafiz Širazi, <i>Želje</i>	170
Heinrich Heine, <i>Baš prekrasan je bio maj</i>	171
Nikola Tesla, <i>Dva doživljaja</i>	172

Izorno čitanje

Vladimir Nazor, <i>Anđeo u zvoniku</i>	174
Mark Twain, <i>Ograda</i>	177
Raquel Jaramillo Palacio, <i>Običan dječak</i>	181
Mate Meršić Miloradić, <i>Hrvat u Gradišću</i>	183
David Walliams, <i>Alfie kod zubara</i>	185
Tin Ujević, <i>Bura na Braču</i>	187
Mladen Kopjar, <i>Ljubav je bol</i>	189
Romska usmena (narodna) priča, <i>Mudri dječak</i>	192
Enes Kišević, <i>Majka</i>	195
Duško Paro, <i>Sušačanka, moja nona</i>	197
<i>Procijeni svoja znanja, vještine i sposobnosti III.</i> ...	199

IV. MAŠTAMO I STVARAMO RIJEČIMA 201

U početku bijaše kamen	202
U svijetu glagoljice – prijedlozi stvaralačkih radionica	206
Slušaj me, slušam te! – razgovorne situacije	210

Kako uspješno kazivati pjesme	213
Kad je riječ o sportu... – priprema izlaganja o temi	215
Čitali smo, predstavljamo – priprema izlaganja o knjizi	218
Usporedba književnoga i neknjiževnoga teksta	222
Za hrvatskim stolom – radionica o hrvatskim narječjima	225
Škola bez mobitela – da ili ne? – radionica kritičkoga mišljenja	229
<i>Procijeni svoja znanja, vještine i sposobnosti IV.</i> ..	233

V. ISTRAŽUJEMO I RAZLIKUJEMO MEDIJE I KULTURNE DOGAĐAJE 235

Čitamo knjigu, gledamo film: C. S. Lewis, <i>Lav, vještica i ormar</i>	236
Tolerancija u književnosti, kazalištu i filmu	240
Stripovi potiču maštu	244
Igrani film kao poticaj stvaranju: Stephen Chbosky, <i>Čudo</i>	247
Televizija – naša svakodnevica	250
Naš razredni časopis u tiskanome i digitalnome obliku	254
Posjet Kući Šenoa	258
<i>Procijeni svoja znanja, vještine i sposobnosti V.</i>	262

Pojmovnik za šesti razred	263
Korisne upute za samostalno čitanje i pisanje	269
Bilješke o autorima	277
Izvori tekstova i dodatna literatura	286
Kazalo autora	288

I. Čitamo i učimo zajedno

Uvod u učenje i stvaranje
u 6. razredu osnovne škole

Poticajne aktivnosti za početak šestoga razreda

U šestome razredu pred vama su brojne nove mogućnosti – moći ćete naučiti puno toga što još ne znate, učvrstiti ono što znate, družiti se sa starim i novim prijateljima, upoznati sebe i druge. U nastavku pronađite društvene aktivnosti i igre kojima se možete zabaviti u svakome trenutku.

ISHODI

- Upoznajemo se i družimo uz pomoć poticajnih aktivnosti.
- Učimo kako učiti radeći u paru i skupini.
- Govorimo i iznosimo svoje mišljenje o nekome pitanju ili problemu.
- Dopunjavamo i čitamo poticajne misli o učenju.

MEĐUPREDMETNA TEMA: Osobni i socijalni razvoj (osr A.3.1.), Učiti kako učiti (uku A.3.3.)

Otvorena knjiga

Otkrijte što imate zajedničko s učenicima/učenicama u razredu. Saznajte više zanimljivosti o svojim prijateljima/prijateljicama.

Svatko neka na veći list papira – posvuda po listu – napiše sljedeće podatke o sebi:

- a) omiljeni školski predmet
- b) svoje tri najvažnije osobine
- c) najdraži izlet
- d) omiljeno jelo
- e) najdraže pjevače/pjevačice
- f) najbolji film.

Svoju „otvorenu knjigu” pričvrstite spajalicama na svoje rame ili leđa. Zatim započnite šetnju razredom i pročitajte što su napisali ostale učenici/učenice. Čim naiđete na zanimljivu informaciju, započnite razgovor i saznajte više o tome što je napisano.

Na taj način upoznat ćete svoje suučenike/suučenice.

Nedovršene rečenice

Svi stoje u skupini okrenuti prema voditelju skupine. Voditelju će učitelj/učiteljica zadati temu. Potom voditelj počinje rečenicu o toj temi, ali je ostavlja nedovršenom.

Primjerice, „Bajka je književno djelo...”

Učenik/učenica s njegove lijeve (ili desne) strane nastavlja rečenicu, ali je ponovo ostavlja nedovršenom za sljedeću osobu. Cilj je nadopunjavati rečenice što je duže moguće.

Jednostavna igra promatranja

Svi ustanu i pronađu jednog učenika / jednu učenicu da bi mogli raditi u parovima. Zatim sjednu i promotre sve pojedinosti u svome paru te se međusobno okrenu leđima i na sebi nešto na brzinu promijene (npr. frizuru, odjeću, držanje). Druga osoba zatim treba pogoditi što je promijenjeno.

Pogodi gdje sam

Jedna ili dvije osobe trebaju izaći iz razreda. Ostali zamišljaju da se nalaze na određenom mjestu (npr. na kolodvoru) te samostalno ili u paru izvode pantomimom prepoznatljive radnje ili se kreću na način koji je tipičan za to mjesto, npr. kupuju kartu, stoje u redu. Zatim se vrate učenici koji su izašli te pogađaju što vide i otkrivaju na kojemu su mjestu. Igra se nastavlja tako da izađe novi par i osmisli se novo mjesto.

Što je u kutiji?

Učitelj/učiteljica drži kutiju s tajnim predmetom. Učenici pokušavaju pogoditi što je u kutiji postavljajući pitanja koja zahtijevaju odgovor „da” ili „ne”. Igra traje dok netko ne pogodi što je u kutiji.

Razbudite se uz ples

Svrha je ove vježbe razgibati se, koordinirati pokrete i zabaviti se. Pripremite glazbenu pratnju, npr. pjesmu „Kalimba de Luna”. Učenici/učenice u razredu podijele se u tri skupine od 5 do 8 članova i stanu u krug. Voditelj skupine čita upute za plesne korake. Ostali ga slušaju i izvode plesne korake i pokrete.

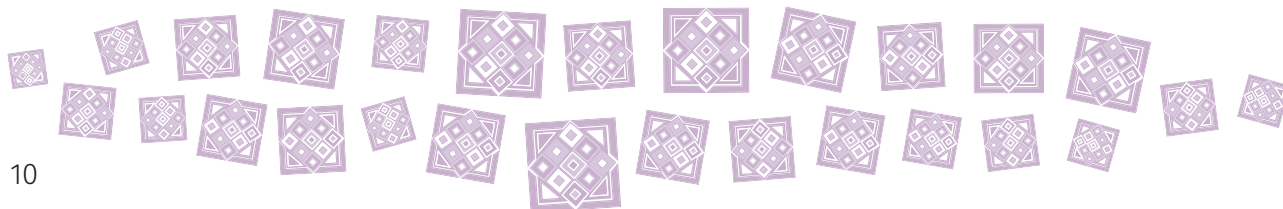
Upute za čitanje:

- ispružite desnu ruku i mašite; ispružite lijevu ruku i mašite
- stavite desnu ruku na lijevi obraz
stavite lijevu ruku na desni obraz
- ispružite desnu ruku na rame susjeda slijeva
- ispružite lijevu ruku na rame susjeda zdesna
- stavite desnu ruku na bok susjeda slijeva
- stavite lijevu ruku na bok susjeda zdesna
- stavite desnu ruku na koljeno susjeda slijeva
- stavite lijevu ruku na koljeno susjeda zdesna.

Naravno, sve u ritmu glazbe! Zatim sve ponovite koliko god puta želite.

Gimnastika za tijelo i mozak

Nekoliko puta dotaknite desnom rukom lijevo stopalo i obratno. Dotaknite rukom suprotno koljeno ili se potapšajte po suprotnome ramenu, dodirnite suprotnu petu, plivajte po zraku – slobodnim stilom jednom rukom u jednome smjeru, drugome u drugom smjeru, dotaknite nos i držite suprotno uho pa promijenite strane, ispred sebe radite „lijene osmice” slijedeći oblik broja osam stisnutih šaka i podignutih palčeva. Započnite osmicu na središtu, ispruženih ruku u smjeru gore i desno, na svakoj strani napravite velike krugove i promijenite strane.

Porazgovarajmo na trenutak!

Uzmite olovku, zatvorite oči i „ubodite” olovkom jedno pitanje u oblačiću. Zatim otvorite oči i postavite to pitanje nekomu iz razreda.

Kakvu glazbu voliš slušati i koje pjevače/pjevačice najčešće biraš?

Što je dobro u tome što djeca odrastaju i postaju starija?

Što će se promijeniti nabolje kad „proživiš” pubertet?

Na što si najviše ponosan/ponosna?

Što je to bez čega ne bi mogao/mogla živjeti?

Kad bi mogao/mogla promijeniti jednu stvar u svome životu, što bi to bilo?

Imaš li koji skriveni talent i kako bi ga kasnije u životu mogao/mogla iskoristiti?

Što je najljepše što je tvoj prijatelj / tvoja prijateljica učinio/učinila za tebe?

Nabroji pet stvari koje bismo trebali znati o tebi.

Koji bi lik iz crtića želio/željela biti i zašto?

Koja je tvoja najdraža knjiga?

Koji je tvoj najdraži film i zašto?

Što bi želio/željela biti kad odrasteš?

Zašto je važno biti ljubazan i pristojno se ponašati?

Što te najviše može povrijediti ili naljutiti?

Što je najsmješnije što ti se dogodilo u školi?

Na koje se načine voliš zabavljati i igrati?

Čega si se najviše bojao/bojala kao malo dijete?

Od svih stvari koje imaš, koja ti je najdraža i zašto?

Sjećaš li se kad si zadnji put plakao/plakala i zbog čega je to bilo?

Kad bi mogao/mogla ići na odmor sa svojom obitelji bilo kamo na svijetu, kamo bi išao/išla?

Kojem se tinejdžeru ili svomu vršnjaku diviš i zbog čega?

Što bi učinio/učinila da svijet postane bolje mjesto za sve?

Koja je tvoja omiljena pjesma i znaš li ju otpjevati?

Koji blagdanski običaj najviše voliš i zašto?

Koju bi poznatu osobu rado upoznao/upoznala?

Koju bi pustolovinu jednom htio/htjela doživjeti i gdje?

Kako zamišljaš osobu u koju bi se mogao/mogla zaljubiti?

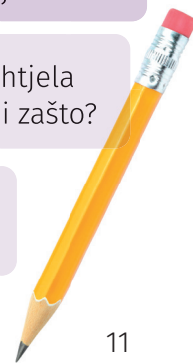
Jesi li kad sam/sama kod kuće i što onda radiš?

Ako se posvađaš s bratom ili sestrom, kako se opet pomirite?

Što bi htio/htjela naučiti raditi i zašto?

Kada si zadnji put učinio/učinila nešto dobro za svoje prijatelje/prijateljice?

Koja je tvoja omiljena društvena igra i s kim ju i kada igraš?

Mašta je puno važnija od znanja

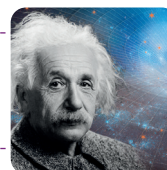
Pročitajte sljedeće misli poznatih književnika, umjetnika i znanstvenika.
Odaberite jednu i saznajte kako da ona postane vaše nadahnuće.

Ne možeš otvoriti ni jednu knjigu, a da nešto ne naučiš. (Konfucije, kineski filozof)

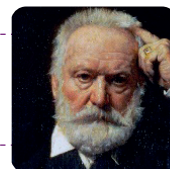
Učenje nikad ne može iscrpiti razum.
(Leonardo da Vinci, talijanski slikar)

*Mašta je puno važnija od znanja. Znanje je ograničeno.
Mašta okružuje svijet.* (Albert Einstein, američki fizičar)

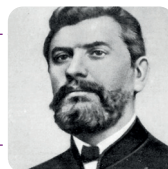
Novac je okrugao i otkotrlja se, a znanje ostaje. (Heinrich Heine, njemački književnik)

Tko je zamišljen nije besposlen. Rad može biti vidljiv i nevidljiv. (Victor Hugo, francuski književnik)

Čitanje je najbolje učenje.
(Aleksandar S. Puškin, ruski književnik)

Tko brzo nauči, taj brzo i zaboravi.
(Ante Starčević, hrvatski političar)

Budućnost pripada onima koji vjeruju u ljepotu svojih snova. (Eleanor Roosevelt, američka spisateljica)

Male tajne uspješnoga učenja

Zapišite ohrabrujuće poruke koje su skrivene u oblačićima.
Protumačite što znače i izaberite one koje vam se najviše sviđaju.

postoji Za svaki
rješenje problem

mene u sebe čak
i Vjerujem kad u
drugi sumnjaju

što Ono želim,
ostvariti to ću

se samom dosadan
Tko je sebi
dosađuje

dok Nije staješ
koliko se sporo
krećeš važno
sve ne

doći savršenstva
do vježbom
ćeš Upornom

samo neznalica
Radije pitaj nego
da šutiš i oстанеš

si dobio Ako
sломio nogu
jedinicu nisi

uspjeh određuje
Priprema sutra
danas

očajavati Bolje
je pokušati nego

Ohrabri se i misli pozitivno!

Kad vam škola postane zahtjevna i kad nemate volje, dobro je znati kako se možete motivirati te probuditi u sebi volju za daljnjim radom i učenjem.

U lijevom stupcu nalaze se ometajuće misli koje vam „kradu” dobru volju. Svakoj od njih pridružena je jedna pozitivna, hrabra misao koja će vas potaknuti na uspješnije i predano učenje. Pročitajte naglas poruke koje se tu kriju i zapišite ih na plakat te zalijepite u svojoj učionici i/ili kod kuće iznad radnog stola gdje učite.

OMETAJUĆE MISLI	HRABRE MISLI
Moram biti savršena/savršen!	__rije__iti __e __ud__ki i __a s__ij__m __o__rije__iti.
Ne mudruj previše.	Slu__i__ se zd__avi__ r__z__mom i i__no__im __voj__ mi__li.
Požuri s rješavanjem.	U__et __ću si vr__m__na __oli__o m__ tre__a i __iješi__i za__ata__.
Ne možeš biti tako opuštena/opušten!	Ka__ opu__te__o pris__u__am pro__lem__, lak__e __ću __a rije__iti.
Bojim se i nervozna/nervozan sam.	Stra__ je norma__na poj__va, ve__ će pro__i ako du__oko u__ahnem.
Ja to uopće ne razumijem.	O o__ome tre__am još je__nom pažlji__ije r__zmi__liti.
Sigurno neću stići riješiti ispit na vrijeme.	__adije pol__ko i to__no ne__o br__o i p__gr__šn__.
Ja to ne znam.	Poku__at __ću o__o jo__ je__no__.
Meni ništa ne uspijeva.	U__p__elo mi je __no__o to__a p__ će i o__o je__n__m usp__e__i.
Nemam volje ni za što.	Mo__da __anas ne__am v__lje, __li __ut__a __ć__ bi__i __olj__.
Nemam pojma ni o čemu.	__i__ur__o će m__ ve__ ne__to p__sti na __amet.
Ni od ovoga neće biti ništa.	Ve__ __ću j__ t__ ne__a__o ri__e__iti!
Sigurno ću dobiti jedinicu.	N__ greš__a__a se u__i, a je__ini__u __u is__ra__iti.
Ja to ne razumijem i gotovo.	Po__o__no __u pro__čiti gr__di__o i a__o tre__a za__oliti u__iteljicu/učit__lja da mi obja__ni jo__ jed__om.
I to mi je neka novost!	On__ št__ se u__i ne __ora u__ijek __iti n__vo.
Ovo je tako dosadno!	T__o u__i sam__ za__i__ljive __tvari, i __ne __ć__ m__ u__koro p__stati dosa__ne.

Učimo na bolji način

ISHODI

- Tumačimo načine i važnost pisanja domaće zadaće.
- Upoznajemo umne mape kao lakši način učenja.
- Učimo kako učiti uz pomoć računala.

MEĐUPREDMETNA TEMA: Učiti kako učiti (uku A.3.2.)

Domaće zadaće treba redovito rješavati. To sigurno znaju svi učenici u vašoj školi. Ovdje ćete saznati kako u svojim zadaćama možete biti još uspješniji ako se poslužite planom rada ili umnom mapom kao zanimljivim pomagalom za učenje. Tu su i savjeti kako učiti uz pomoć računala i digitalnih izvora znanja.

Ako vam se ponekad čini da ne volite učiti, ako pritom osjećate nezadovoljstvo, vrijeme je da razmislite o tome što biste trebali promijeniti. Učenje ne znači da ćete samo sjediti za radnim stolom nad otvorenim knjigama želeći „upijati” znanje. Za učenje je potrebno usredotočiti se na ono što čitate i želite upamtiti. Zato je najprije potrebno upoznati pravila učenja i nastojati ih se pridržavati. Učenje će vam tada ići mnogo bolje.

Devet pravila učenja i rješavanja domaće zadaće

1. Utvrđujem određeno vrijeme za početak te tada doista počinjem.
2. Trudim se da mi radno mjesto bude uredno.
Na stolu je samo ono što mi je potrebno za zadaću.
3. Točno pročitam zadatke i razmislim što moram učiniti.
4. Prihvaćam plan koji ima tri koraka:
 - 1) početi sa zadatcima koji mi idu lako
 - 2) zatim prijeći na teške stvari
 - 3) na kraju raditi stvari kojima se veselim.
5. Ne prekidam radno vrijeme, no tu i tamo radim kratke stanke za predah (protezanje, ustajanje, otvaranje prozora, udisanje svježeg zraka, pijenje čaše vode i sl.).
6. Pišem uredno u svoje školske bilježnice i odvajam vrijeme za to.
7. Ako imam problema, ne predajem se lako, već imam strpljenja i trudim se riješiti zadatke.
8. Na kraju još jednom provjeravam svoja rješenja i razmišljam jesam li sve dobro napravio/napravila.
9. Pospremam svoje radno mjesto i pripremam školsku torbu za sutradan.

Umna ili misaona mapa za trajnije pamćenje

Što učiniti ako vam se nikad ne da učiti, ako niste zabilježili što imate za zadaću, ako zaboravljate što bi trebalo učiniti, ako ne pazite na satu, ako vas drugi lako ometaju u radu, ako ne znate gdje su vam stvari, ako radite nemarno i neuredno, ako prekasno počinjete učiti... U nastavku ćete upoznati korisno pomagalo za učenje, odnosno naučiti što je i kako se izrađuje umna ili misaona mapa koja će vam pomoći da učite brže, pamтите bolje i stvaralački primjenjujete naučeno.

Kako nacrtati umnu mapu

Postavite list papira (A4 ili veći) vodoravno.

Napišite na sredini ključnu riječ VELIKIM SLOVIMA i zaokružite ju.

Pripremite nekoliko različitih boja (najbolje 3, 5, 7 ili 9).

Zamislite da ćete crtati stablo koje raste na sve strane. Nacrtajte grane oko središnje riječi. Svaka je grana jedno područje koje proizlazi iz ključnoga pojma.

Grane neka budu deblje i svaka u svojoj boji.

Na mjestu na kojem želite izdvojiti nešto posebno (definiciju, pravilo) – obojite podlogu.

Na svaku granu dodajte još grančica – koliko mislite da će vam trebati za ostale povezane pojmove, riječi ili izraze.

Na svaku granu napišite po jedan pojam – bojom ili crnom olovkom.

Nemojte pisati ispod grane.

Nemojte pisati tako da riječ visi s grane – produžite granu koliko treba da sve na nju stane.

Nemojte pisati cijele rečenice (osim ako nisu na obojenoj podlozi).

Ovako razmišljamo upisujući pojmove na grane: književnost je **umjetnost**, uključuje **knjige**, **pisce**, dijeli se po **podrijetlu (zemljama)** odakle su pisci, postoje razni **oblici** književnih djela. Razmišljajte o svakoj pojedinosti (riječi) kao da je početak nove umne mape. Ako vam bude potrebna još koja grana, dočrtat ćete ju naknadno novom bojom.

Nakon prvoga rasporeda na osnovne grane, dodajete manje grane i na njih pišete svoje asocijacije (ono čega se sjetite) ili ono što treba naučiti (ako je gradivo koje prenosite na umnu mapu već poznato). Crtajte i dopustite novim idejama da nađu svoje mjesto.

Ako želimo, uz grane crtamo sličice (mogu se pronaći i na internetu) kojima ćete osnažiti pamćenje (bolje pamtimo riječi ako su uz njih slike). Sličice mogu biti neobične tako da su što upečatljivije, no trebaju se odnositi na ono što je zapisano riječima.

Važno o umnoj mapi

Uz umnu mapu možemo:

- lakše **pamtiti**
- lakše se **prisjećati**
- lakše **ponavljati** naučeno
- lakše razmišljati o temi i **maštati**
- lakše se pripremati za **pisanje** sastavka
- lakše se **usmeno** izražavati i pred drugima
- lakše se **snalaziti** među brojnim podacima
- lakše **raditi**.

Učenje uz pomoć računala

Ovdje ćete naći 15 različitih aktivnosti koje se mogu raditi pomoću računala. Možda nešto od toga već znate, a možda još ne. Pročitajte ih i razmislite u čemu biste mogli poboljšati svoja znanja i vještine.

PISANJE TEKSTOVA I SKENIRANJE SLIKA

1. Pisati tekstove uz pomoć osobnoga računala i spremati ih.
2. Izrađivati tablice i dijagrame te ih uključiti u tekst.
3. Skenirati sliku i staviti ju na prikladno mjesto uz tekst.

VJEŽBANJE I PONAVLJANJE

4. Rješavati zadatke iz pravopisa uz pomoć mrežnoga pravopisa i rječnika.
5. Služiti se digitalnim izdanjem udžbenika i rješavati interaktivne kvizove i zadatke.
6. Služiti se tabletom za čitanje tekstova po želji.

OBLIKOVANJE MATERIJALA

7. Oblikovati domaće zadatke, postere i plakate uz pomoć računala.
8. Pripremati prezentaciju uz pomoć računala i prikazati ju u razredu.
9. Surađivati u izradi mrežne stranice razreda ili škole.

TRAŽENJE INFORMACIJA

10. Uz pomoć mrežnih adresa i tražilica tražiti informacije o određenim temama i ispisati ih.
11. Kopirati tekstove i slike s mrežnih stranica i spremiti ih u neki program za pisanje (npr. Word).
12. Otkriti tko je autor informacija na internetu.

PRIMANJE I SLANJE PORUKA

13. Znati poslati i primiti e-poruku.
14. Uspostaviti i održavati kontakt s djecom u drugim mjestima, gradovima i državama.
15. Služiti se prijenosom uživo (npr. Skypeom).

1. U razredu provedite anketu o navedenim vještinama. Koje vještine imaju svi, a koje samo neki učenici?
2. Izdvojite pet najvažnijih stvari koje bi, po vašem mišljenju, trebali znati vaši vršnjaci o radu na računalu.

Procijeni svoja znanja, vještine i sposobnosti

Čitamo i učimo zajedno

U nastavku pročitaj navedene tvrdnje i procijeni u kojoj se mjeri odnose na tvoj rad i napredak. Razmisli u kojem dijelu možeš ostvariti i bolji uspjeh. Potrudi se ostvariti ga!

Saznali smo kako:

- predstaviti sebe i druge te pronaći što nam je zajedničko
- opisivati ono što vidimo
- pažljivo slušati sugovornika
- motivirati sebe i druge ohrabrujućim mislima
- čitati zamišljajući slike i predviđati što će biti dalje.

Naučili smo:

- slijediti pravila igre radeći u paru ili skupini
- govoriti i iznositi svoje mišljenje o nekom pitanju ili problemu
- da je priprema za učenje jednako važna koliko i učenje
- dopunjavati i čitati poticajne misli o učenju
- izraditi umnu mapu i služiti se njome
- izabrati mogućnosti koje računalo nudi kao pomagalo u učenju.

Sad znamo i ovo:

- igrati se smišljajući rečenice
- igrati se pantomime
- ponekad je potrebno razgibati se prije učenja
- učenje nam pomaže ostvariti snove.

